

ИСТОРИЈА НА ПРАВОТО
Мелина Гризо, вон. проф., д-р

I. Податоци за раководителот на предметната програма и предметните наставници

Име и презиме: Доц. д-р Мелина Гризо	Научен степен и академско звање: Доктор на правни науки, вонреден професор
--	--

II. Податоци за соработниците и другите предавачи на предметната програма

Име и презиме на соработникот:	Научен степен и академско звање на соработникот:
Други предавачи (експерти од практиката):	

III. Основни податоци за предметната програма

Назив на предметната програма: Историја на правото	
Код на предметната програма: 50822	Број на кредити: 7
Вкупно часови настава: 48 часови	Број на страници задолжителна литература: 390 страници
Студиска година кога се изучува предметната програма: 1	Семестар во кој се изучува предметната програма: 1

IV. Опис на предметната програма и клучни зборови (термини)

Опис на предметната програма
Научната дисциплина Историја на право во себе опфаќа две научно-истражувачки области: <ul style="list-style-type: none">- Историја на европското право и- Државно-правна историја на Македонија Во рамките на првата научно – истражувачка област се изучуваат историјата на европското право почнувајќи од зачетоците на правото, па се до случувањата во развиените и современо оформени правни систем во Новиот век. Притоа, се изучуваат оние правни системи кои што оставиле најсилни траги во историјата и кои што одиграле најголемо влијание во оформувањето на современите правни системи. Во рамките на втората научно - истражувачка област се изучува државно - правниот развој на Македонија почнувајќи од VII век се до најново време ставајќи акцент на проучувањето на изворите на правото што се применувале

на територијата на Македонија и најзначајните политичко правни документи донесувани во процесот на борба за создавање на македонска држава.

Клучни зборови (термини) за предметната програма

V. Цели и резултати што треба да се постигнат

Цели и резултати што треба да се постигнат

Преку овој задолжителен предмет на студентите им се овозможува да го согледаат развојот на правото и најзначајните правни институти и нивните главни карактеристики во историски контекст. На тој начин, студентите добиваат солидна основа за изучување на позитивно – правните дисциплини во понатамошниот тек на студиите. Посебно внимание се посветува и на развојот на правото на територијата на Македонија.

VI. Методологија на предавање

Методологија на предавање и оценување

Наставата се изведува преку предавања, семинари и работилници. Наставата по предметот историја на правото го поттикнува учеството на студентите преку дискусии и презентации во рамките на семинарите и работилниците како и научно – истражувачката работа преку изработка на академски трудови.

Оценувањето вклучува колквиум (за кој максимален број на бодови е 20) и завршен испит (усмен или писмен).

VII. Детална структура на предметната програма

Недела бр. 1	број на часови: 4
назив на тематската целина: Воведни прашања. Главни карактеристики на настанувањето на правото. Развојот и главните карактеристики на правото во Вавилон и Египет.	задолжителна литература: Поповска Б., Историја на правото – прв дел, Студентски збор, Скопје, 2004, стр. 2 – 33. Поповска Б., Историја на правото – прв дел, Студентски збор, Скопје, 2004, стр. 33 – 66
Детална структура на тематската целина: <ol style="list-style-type: none">1. Назив и предмет2. Настанување на историјата на правото како наука3. Периодизација на историјата на правото4. Настанување на правото5. Поим и главни етапи во развитокот на првобитната заедница6. Развиток на идејата за сопственост7. Некои карактеристики на првобитната заедница – општествената организација и структурата на власта8. Примитивно право9. Правото во стариот век10. Настанувањето на првите цивилизации11. Ропството12. Робовладетелска етика и филозофија на ропството1. Кругот на државите на стариот Исток2. Општи карактеристики3. Месопотамија и<ol style="list-style-type: none">a. Сумер и Акадb. Месопотамија во времето на доминацијата на Вавилонc. Државно уредување	

<ul style="list-style-type: none"> d. Општествена структура 4. Извори на правото 5. Правото во Вавилон <ul style="list-style-type: none"> a. Правото на сопственост b. Облигационо право c. Бракот и семејството d. Наследно право e. Кривично право f. Судовите и судската практика 6. Египет 7. Државата 8. Правото <ul style="list-style-type: none"> a. Статусно право b. Право на сопственост c. Облигационо право d. Брачно, семејно и наследно право e. Кривично право 13. Меѓународно право 	
Недела бр. 2	број на часови: 4
назив на тематската целина: Стара Грција	Задолжителна литература: Поповска Б., Историја на правото – прв дел, Студентски збор, Скопје, 2004, стр. 66 - 104.
Детална структура на тематската целина:	
<ul style="list-style-type: none"> 1. Вовед во стара Грција 2. Како настанува грчката цивилизација? 3. Хомеровскиот период 4. Полисот – град – држава 5. Основните карактеристики на правото 6. Класичен период 7. Спарта <ul style="list-style-type: none"> a. Настанување на државното уредување во Спарта b. Правото во Спарта 8. Атина 9. Развојот на државното уредување <ul style="list-style-type: none"> a. Настанување b. Изградба на Атина како демократска република c. Државното уредување во класичниот период 10. Развојот на правото во Атина <ul style="list-style-type: none"> a. Извори на правото b. Статусно право c. Правото на сопственост d. Облигационо право e. Бракот и семејството f. Наследно право g. Кривично право h. Судската постапка <p>Елинистичките држави и правото</p>	
Недела бр. 3	број на часови: 4
назив на тематската целина: Вовед во среден век. Франска држава.	задолжителна литература: Поповска Б., Историја на правото – втор дел, Студентски збор, Скопје, 2007, стр. 5 – 48.

Детална структура на тематската целина:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поим и периодизација на средниот век <ol style="list-style-type: none"> a. Состојбите во доцната Римска империја b. Општествено – економските односи c. Политичките поделби и поделбата на империјата d. Христијанството 2. Поим и општи карактеристики на феудализмот 3. Формирање на средновековната држава и правото (VI – IX век) 4. Франкската држава <ol style="list-style-type: none"> a. Создавање и историски развој b. Општествено уредување c. Државно уредување d. Црквата и државата e. Право 	
Недела бр. 4	број на часови: 4
назив на тематската целина: Византија и византиското право. Арабиската држава и право.	задолжителна литература: Поповска Б., <i>Историја на правото – втор дел</i>, Студентски збор, Скопје, 2007, стр. 48 - 79. Поповска Б., <i>Историја на правото – втор дел</i>, Студентски збор, Скопје, 2007, стр. 80 - 100.
Детална структура на тематската целина:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Византија <ol style="list-style-type: none"> a. Настанување b. Историски развој и развој на феудалните односи c. Државно уредување 2. Односот меѓу државата и црквата 3. Правото во Византија 4. Значење 5. Извори на правото <ol style="list-style-type: none"> a. Прв период (VII-VIII век) b. Втор период (Законодавството на македонската династија) c. Трет период (XIV век) 6. Развојот на гранките на правото <ol style="list-style-type: none"> 1. Арабиската држава 2. Државно уредување 3. Историски развој 4. Општествено уредување Шеријатското право 	
Недела бр. 5	број на часови: 4
назив на тематската целина: Сталешката држава. Апсолутната монархија.	задолжителна литература: Поповска Б., <i>Историја на правото – трет дел</i>, Студентски збор, Скопје, 2011
Детална структура на тематската целина:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Дуализмот на средновековната држава и право <ol style="list-style-type: none"> a. Инквизицијата b. <i>Општото право (Ius Commune)</i> v. <i>Општо обичајно право</i> г. <i>Кралско право</i> д. <i>Општото право во Англија</i> ѓ. <i>Рецепција на римското право</i> e. <i>Црковно право (канонско право)</i> ж. <i>Партикуларното право (ius proprium)</i> 	

- з. *Партикуларното обичајно право*
- с. *Градското право*

- 2. Апсолутната монархија и просветниот апсолутизам
 - а. Апсолутната монархија
 - б. *Contitutio criminalis Carolina*
 - в. *Развојот на правната мисла*
 - г. *Кодификациите во XVIII-от век*
 - д. *Анализа на државата и правото во Франција*
 - ѓ. *Анализа на државата и правото во Англија*
 - е. „Просветениот апсолутизам“
 - ж. *Прусија и Австрија*

Недела бр. 6	број на часови: 4
назив на тематската целина: Модерно време.	задолжителна литература: Поповска Б., <i>Историја на правото – трет дел, Студентски збор, Скопје, 2011</i>

Детална структура на тематската целина:	
<ul style="list-style-type: none"> 1. Либералната држава и право – граѓанските револуции и постреволуционерниот развој <ul style="list-style-type: none"> а. Англија (Велика Британија, Обединето Кралство) б. <i>Процес на создавање на парламентарната влада</i> в. Демократизација на парламентот г. Промени во односите меѓу Долниот и Горниот дом д. Соединетите американски држави ѓ. <i>Американската војна за независност</i> е. <i>Декларација за независност на САД</i> ж. <i>Конфедеративно уредување</i> з. <i>Формирање на американската федерација. Уставот на САД и неговите одредби</i> с. <i>Конгрес</i> и. <i>Претседател на САД</i> ј. <i>Организација на судската власт</i> к. <i>Уставни амандмани</i> 2. Франција <ul style="list-style-type: none"> а. Француската револуција и владеењето на Наполеон б. <i>Револуцијата</i> в. <i>Декларација за правата на човекот и граѓанинот од 1789 година</i> г. <i>Положбата на социјално исклучените групи</i> д. <i>Уставот од 1791</i> ѓ. <i>Првата република</i> е. <i>Монтањарски устав</i> ж. <i>Директоријален устав</i> з. <i>Наполеон</i> с. <i>Наполеоновото законодавство</i> и. <i>Граѓанското право</i> ј. <i>Кривично право</i> к. <i>Политичките движења во Франција по 1815 година</i> л. <i>Рестаурацијата и Јулската монархија</i> љ. <i>Втората република и Второто царство</i> м. <i>Трета република</i> н. <i>Четвртата и Петтата република</i> 3. Германија <ul style="list-style-type: none"> а. <i>Германскиот сојуз</i> б. <i>Револуциите од 1848 година</i> в. <i>Прускиот устав</i> 	

<p>г. Ото фон Бизмарк и обединета Германија д. Уставот од 1871 година ѓ. Политичките партии е. Германското право ж. Кривичното право з. Германскиот граѓански законик с. Вајмарската република и. Вајмарскиот устав</p>	
Недела бр. 7	број на часови: 4
назив на тематската целина: Правото во ран среден век	задолжителна литература: Поповска, Б. Државно-правна историја на Македонија VII – XX век, Скопје, 2010 стр. 9 – 49 стр. Поповска Б. Државноправна историја на Македонија – одбрани извори, Скопје, 2007
<p>Детална структура на тематската целина: Словените. Општествените односи пред и во време на населувањето 2. Македонските Склавинии 3. Борбите на Византија и Бугарите околу власта над македонските словени 4. Развојот на феудалните односи 5. Богомилството во Македонија 6. Македонската ранофеудална држава 7. Правото во раниот Среден век</p>	
Недела бр. 8	број на часови: 4
назив на тематската целина: Македонија во периодот од населувањето на Словените до потпаѓањето под турска власт	задолжителна литература: Поповска, Б. Државно-правна историја на Македонија VII – XX век, Скопје, 2010 стр. 49 – 109 стр. Поповска Б. Државноправна историја на Македонија – одбрани извори, Скопје, 2007
<p>Детална структура на тематската целина: 1. Македонските склавинии – првобитни форми на државно уредување кај Македонските Словени 2. Македонија под власта на Византија (VIII – IX век) 3. Македонија под бугарска власт (IX век – 969 г.) 4. Самуиловата држава (976 - 1018) 5. Македонија од 1018 – 1371 година 6. Македонија под власт на српската средновековна држава 7. Душанов законик Правото во Македонија во Средниот век</p>	
Недела бр. 9	број на часови: 4
назив на тематската целина: Македонија од потпаѓањето под турска власт до 1893 година, прв дел	задолжителна литература: Поповска, Б. Државно-правна историја на Македонија VII – XX век, Скопје, 2010 стр. 109 - 199 стр. Поповска Б. Државноправна историја на Македонија – одбрани извори, Скопје, 2007 Дополнителен материјал за Уставот на Кресненското востание и Уставот на Македонската лига

(стр. 175 - 188)	
Детална структура на тематската целина:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Македонија од 1371 година до крајот на XVIII век 2. Македонија од крајот на XVIII век до 1893 година 3. Почетоците на борбата на македонскиот народ за своја државност 4. Правно - политичката положба на Македонија под турска власт и нејзиниот статус според решенијата на Санстефанскиот прелиминарен мировен договор и Берлинскиот конгрес од 1878 година 	
Недела бр. 10	број на часови: 4
назив на тематската целина: Македонија од потпаѓањето под турска власт до 1893 година, втор дел	задолжителна литература: Поповска, Б. <i>Државно-правна историја на Македонија VII – XX век, Скопје, 2010 стр. 109 - 199 стр.</i> Поповска Б. <i>Државноправна историја на Македонија – одбрани извори, Скопје, 2007</i> Дополнителен материјал за Уставот на Кресненското востание и Уставот на Македонската лига (стр. 175 - 188)
Детална структура на тематската целина:	
<ol style="list-style-type: none"> 5. Организацијата на востаничката власт за време на Кресненското востание 6. Правилата (Уставот) на Македонскиот востанички комитет 7. Државно – правниот статус на Македонија според програмските документи на Македонската лига и Привремената влада на Македонија 	
Недела бр. 11	број на часови: 4
назив на тематската целина: Македонското револуционерно движење до Илинденското востание	задолжителна литература: Поповска, Б. <i>Државно-правна историја на Македонија VII – XX век, Скопје, 2010 стр. 199 - 226 стр.</i> Поповска Б. <i>Државноправна историја на Македонија – одбрани извори, Скопје, 2007</i>
Детална структура на тематската целина:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Економските услови во Македонија во периодот на создавањето на македонското националноослободително движење 2. Некои особености на националноослободително движење 3. Создавање на ВМРО и нејзините почетни организациони форми 4. Политички органи на ВМРО 5. Вооружени формации на ВМРО 6. Илинденското востание и создавањето на новата власт 7. Карактерот на револуционерните органи на власта на ВМРО 8. Преземање на судските функции од страна на органите на ВМРО 9. Создавање на револуционерен нормативен поредок 10. Организација на власта на востаничката територија за време на Илинденското востание 	
Недела бр. 12	број на часови: 4
назив на тематската целина:	задолжителна литература:

<p>Македонија во периодот од Илинденското востание до Версајскиот мировен конгрес</p>	<p>Поповска, Б. Државно-правна историја на Македонија VII – XX век, Скопје, 2010 стр. 226 - 261 стр. Поповска Б. Државноправна историја на Македонија – одбрани извори, Скопје, 2007 Поповска, Билјана - Париските мировни договори и „македонското прашање“ по Првата Светска Војна, Ст. Совет на меѓународната манифестација „Гоцеви денови“ - Европа и македонското прашање, Делчево, 1995</p>
--	--

Детална структура на тематската целина:

1. Изградување на власта на ВМРО во одлуките на Рилскиот конгрес
2. Положбата на Македонија врз основа на Мирцетегшката реформна програма
3. Поделбата на Македонија 1912/13 година
4. Државноправната положба и политичката партиска активност во Македонија за време на Младотурската револуција
5. Конституирање на левицата на ВМОРО во Народна федеративна партија и нејзината програма
6. Државноправниот статус на Македонија по нејзината поделба (1913-1919)
7. Букурешкиот и Версајскиот мировен договор

VIII. Активности на надворешни институции

Активности на надворешни институции

Посета на Кинотека на Македонија, посета на Музеј на холокаустот и Музеј на Македонија.

IX. Литература

Задолжителна литература

1. Поповска Б., *Историја на правото – прв дел*, Студентски збор, Скопје, 2007
2. Поповска Б., *Историја на правото – втор дел*, Студентски збор, Скопје, 2007
3. Поповска, Б., *Државно-правна историја на Македонија, VII – XX век, 2АвгустС – Штип, Скопје, 2010*
4. Поповска Б. *Државноправна историја на Македонија – одбрани извори, Скопје, 2007*
5. Поповска Б., *Историја на правото – трет дел*, Студентски збор, Скопје, 2011
6. Поповска, Билјана - *Париските мировни договори и „македонското прашање“ по Првата Светска Војна, Ст. Совет на меѓународната манифестација „Гоцеви денови“ - Европа и македонското прашање, Делчево, 1995*

Дополнителна литература
6. Аврамовиќ, С. <i>Општа правна историја</i> , Београд
7. Kurtovic S., <i>Орса povijest prava i drzave</i> , Sveucilisna tiskara, Zagreb, 1994
8. <i>Историја на македонскиот народ</i> , ИНИ, Скопје, (1-5)

6. Аврамовиќ, С. *Општа правна историја*, Београд
7. Kurtovic S., *Орса povijest prava i drzave*, Sveucilisna tiskara, Zagreb, 1994
8. *Историја на македонскиот народ*, ИНИ, Скопје, (1-5)